

ENERJİ ve HUKUK BİRLİKTELİĞİ ÇARPICI SONUÇLAR GETİRDİ

Türkiye Barolar Birliği (TBB) tarafından gerçekleştirilen Enerji ve Hukuk Sempozyumu'nun ardından ortaya çıkan çarpıcı sonuçlar, TMMOB'nin enerji alanıyla ilgili meslek örgütlerinin yer aldığı bir basın toplantısıyla kamuoyuna açıklandı. TBB Yönetim Kurulu Başkanı Metin Feyzioğlu'nun TMMOB'ye bağlı Elektrik, Makina, Maden, Jeoloji, Petrol ve Çevre mühendis odaları başkan ve temsilcileri ile bazı baro başkanlarının da katılımıyla gerçekleştirildiği 9 Aralık 2014 tarihli toplantıda, enerji alanı güncel sorunlarıyla irdelendi.

TBB Yönetim Kurulu Başkanı Metin Feyzioğlu düzenlenen sempozyumun enerji hukuku değil "Enerji ve Hukuk" başlığıyla bir ilk olduğuna işaret ederken, "Sadece hukuku masaya yatırmak yetmiyordu" dedi. Türkiye'de enerji tüketiminde yüzde 72 dışa bağımlılık olduğunu, bu bağımlılığın hatta yüzde 78'lere çıktığının işaretlerine sempozyumda dikkat çekildiğini kaydeden Feyzioğlu, bu bağımlılığın bugün sürdürülemez hale gelen cari açığın da başlıca sebebi olduğunu söyledi. Feyzioğlu konuşmasını şöyle sürdürdü:

"İthalat yapılan ülkelerin ve enerji kaynağının çeşitlendirilememiş olması, enerji güvenliğimizi tehdit etmektedir. Enerjide dışa bağımlılık, milli menfaatlerimizi üstün tutan bir dış politika yürütme gücümüzü de kırmaktadır. Hayati sakıncaları barındıran enerji politikamız, temelden değiştirilmelidir. Sempozyumda bu ortaya çıkmıştır."

Feyzioğlu, sempozyumun 2. tespiti olarak da enerjinin verimsiz kullanımına dikkat çekti. Enerji verimliliğinin yalnızca konutların ısınması ya da gereksiz yanan ışığın kapatılması ile sınırlı tutulamayacağını, bir birim mal ve hizmet üretmek için Avrupa ortalamasının iki misli olan enerji tüketiminin azaltılması gerektiğini de sözlerine ekledi.

Altın Sacayağı Dengeye Tutulmalı

Enerji ve çevre ikilemine bakışını "Enerji olmadan yaşam olmaz. Çevre katledilerek yaşam sürdürülemez" biçiminde ortaya koyan Feyzioğlu, şöyle konuştu:

"Enerji-ekonomi ve çevre üçlemesi dediğimiz altın sacayağı dengeye getirme zorunluluğumuz var. Buna rağmen kısa vadeli maddi çıkarları esas alan bir anlayış hakimdir. Doğayı katlederek enerji üretiyoruz. Emekçilerin canlarını hiçe sayan, kar odaklı acımasız bir madencilik anlayışı halen hüküm sürmektedir. İnsan canını güvenceye alacak önlemlerden tasarruf edilmektedir. Bunun adı vahşi kapitalizmdir. Doğanın ve tarihin yok edilmesi; aklın, adaletin ve vicdanın sınırlarını çoktan aşmıştır."

Hukuka İnanç Katlediliyor

Metin Feyzioğlu, enerji yatırımları gerekçesiyle mahkeme kararlarının yok sayılmasını sert bir dille eleştirdi:

"Mahkemelerin bu kararlarını veren hakimler, vatana ihanet ile suçlanma noktasına geldi. SİT alanı kararları değiştirilmekte, akarsular kurutulmakta, suya erişim hakları ipotek edilmektedir. Torba kanunlar arasına sıkıştırılan adaletten yoksun düzenlemeler, insan hayatı ve doğayla birlikte, hukuka inancı da katletmektedir. Küçük şırl şırl akan dereye mutlulukla bakan insanların yerini şuraya bir cebri boru döşesem de 5 megawattlık bir HES kurarsam vicdansızlığı aldı. İlkel bir anlayışın ürünü olan bu sözde yatırımlar, olumlu girişimlerin de önünü kesmektedir. Vahim olan budur. Yaşam damarlarına kastedildiğini gören halkımız, doğru düzgün, hukuka uygun, sosyal projelendirilmesi yapılmış planlarla yürüyen yatırım projelerine de artık hakkı olarak güvensizlikle yaklaşmaktadır."

Enerjide Hukuksuzluk Sosyal Huzursuzluk Getiriyor

Termiğe, nükleere, HES'lere, rüzgara da hayır denildiğinin, çünkü artık yapılan işe güvenilmediğinin altını çizen Feyzioğlu, "Enerji politikalarının tüm uygulamalarıyla hukuka uygunluğunun sağlanması zorunludur. Aksi takdirde, istisnasız her enerji yatırımı, Türkiye'de yeni bir sosyal huzursuzluğun sebebi olacaktır" uyarısını yaptı.

Feyzioğlu'nun açıklamasının ardından gazetecilerin sorularına geçildi.

Enerji Planlarındaki Çelişkiler

Geçen hafta açıklanan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın 2015-2019 Stratejik Planı ile ilgili soruya yanıt veren MMO Enerji Çalışma Grubu Başkanı Oğuz Türkyılmaz, gösterişli bir toplantı ile açıklanan planın içine bakıldığında o gösterişe yakışır bir bilgi bulamadıklarını kaydetti. Türkyılmaz, yakın zamanda açıklanan planlarla bu plan arasında saptadığı çelişkili hedefleri ortaya koydu. Türkyılmaz şöyle konuştu:

"2015'te dışa bağımlılığı, yani doğalgazın payını yüzde 48'den yüzde 45'e düşürülmesi hedeflenmiş. Bu, eğer alternatif kaynakları koyarsanız olur. Ama böyle hedefleriniz yok. EPDK'dan lisans almış doğalgazda 15 bin 550 proje var. O zaman bunların büyük bölümünün iptal edilmesi gerekiyor. Bu strateji planında insan ve hukuk boyutu esirgeniyor. Bu ülkenin Enerji Bakanı hukuku engel olarak görüyor."

Türkiye'de Boru Hattını BOTAŞ Yapabilir

Oğuz Türkyılmaz, Rusya ile doğalgaz anlaşmalarına ilişkin yaşanan gelişmeleri de şöyle değerlendirdi:

"Bu anlaşmalarda Türkiye aleyhine olan düzenlemelerin gözden geçirilmesi, kaldırılması gerekiyor. Türkiye'nin stratejisi olsa; 'Mavi Akım var. Buna paralel hat yap, Samsun'da bana gazı teslim et' der. Türkiye'de boru hattı yapılacaksa bunu yalnızca BOTAŞ yapmalıdır. TANAP gibi projeler Türkiye'nin egemenlik haklarına aykırıdır."

'Büyüklerle Masallar'

PMO Enerji Çalışma Grubu Başkanı Necdet Pamir, Putin'in gelişle gündeme gelen enerji anlaşmaları ile ilgili soruları yanıtladı. Pamir, İran, Irak ve Rusya gibi belli ülkelere olan aşırı bağımlılığın enerji güvenliği açısından tehdit oluşturduğunu anlattı. Putin'in gelişi ile gündeme gelen yüzde 6'lık doğalgaz fiyat indirimini, dünyada ABD'deki kaya gazı üretimiyle oluşan arz fazlası ve Almanya'nın bu indirime rağmen çok daha ucuza aldığına dikkat çekerek, "tatlandırıcı sos" olarak nitelendirdi. Rusya'dan alımın artırılmasının da Türkiye aleyhine olan bağımlılığı daha da artıracığını kaydeden Pamir, şu anda yaşanan doğalgaz sıkıntısının da santrallara verilen doğalgazda kesinti yapılarak sürdürüldüğünü söyledi. Bugün özel şirketlerin BOTAŞ'tan daha ucuza Rusya'dan gaz satın aldığına, burada nemalananlar olduğunu, ama bunun tüketiciler olmadığını ifade etti. Kamu kurumları yöneticilerinin basiretli tüccarlar gibi kamu çıkarlarını korumaları gerektiğinin altını çizen Pamir, bu durumda ya

basiretsizliğin söz konusu olduğunu, o zaman bu işi yapabileceklerin yönetime gelmesi gerektiğini, o da olmadığına göre burada başka durumların geçerli olduğunu söyledi. Necdet Pamir, Güney Akım'ın iptaliyle gündeme getirilen yeni hatla ilgili soruyu da "Bulgaristan'dan gidemeyen hattın Yunanistan'dan gitmesi mümkün müdür? Hep büyüklere masallar anlatılıyor" diye karşılıdı.

Enerji Kaynaklarımız İçin Teknoloji Şart

JMO Yönetim Kurulu Başkanı Hüseyin Alan, kaya gazındaki teknolojik gelişmelere dikkat çekerek 2020'de ABD'nin net doğalgaz ihracatçısı olmayı planladığını anımsattı. Alan, Türkiye'nin de bu teknolojik öngörülerini dikkate alması gerektiğini belirterek, uzun erimli kontratların ülkenin yararına olmadığını kaydetti. Hüseyin Alan, Türkiye'nin kaynak çeşitliliğine sahip olduğunu, ancak rezervlerinin yetersiz ve küçük olduğunu belirtirken, bu nedenle kendi kaynaklarını kullanabilecek teknolojinin geliştirilmesi gerektiği üzerinde durdu. Alan, "Türkiye karar vermek zorunda. Ya kendisi teknoloji geliştirecek ve buna göre mevzuat düzenleyecek ya da bugün olduğu gibi emek yoğunluklu çalışmaya kaçak işçilerle, güvenlik sağlanmadan açılan ocaklarla, taşeronlukla devam edecek" dedi.

Akkuyu ÇED'inde Kaza Senaryosu Yok

Rusya'ya nükleer santral konusunda çevresel etki değerlendirme (ÇED) jesti yapılmasına ilişkin soruya da ÇMO Yönetim Kurulu Başkanı Baran Bozoğlu yanıt verdi. Bozoğlu, 40-50 yıldır devam eden nükleer santral kurma girişiminde 2 yıldır ÇED süreci devam ederken, 10 iş günü için askıya çıkarılan raporun, binlerce dilekçe ve görüş iletilmiş olmasına rağmen ÇED sürecine yansıtılmadan onaylanmasını eleştirdi. Daha önce olası bir kaza durumunda Türkiye'nin ve çevre ülkelerinin nasıl etkileneceğine ilişkin bilimsel çalışmaların raporda yer alması gerektiğini bildirdiklerini, ancak ÇED raporunda bu konuya hiç girilmediğini, en büyük etkilenmenin de KKTC'de olacağını kaydetti. En çok çevre problemlerinin enerji yatırımlarında yaşandığını da söyleyen Bozoğlu, temel sorunu, "Plansızlık, bilim dışılık, şeffaflık ve halkın katılım sürecinin giderek azaltılması, mühendisliğin kullanılamaz noktaya gelmesi" olarak sıralarken, "Çünkü hukuksuzluk var. Yırca'da ağaçlar kesildi. Hala Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ceza kesmedi" dedi.

Nükleer Santral Yapılamayacak

EMO Yönetim Kurulu Başkanı Hüseyin Yeşil de, nükleer ile ilgili soruyu şöyle yanıtladı:

"Velev ki, ÇED raporu olumlu. Biz yıllardır bu nükleer santrallardan elde edilecek elektriğe ihtiyacımız olmadığını söylüyoruz. Nükleer santral pazarlık unsuru olarak kullanılıyor. Bu santral yapılamayacak. İnşaatının başlayamayacağını, başlasa bitemeyeceğini, bitse de iptal ettireceğini söylüyoruz."

TMMOB'a Müdahale Yasası

Yeşil, nükleer karşıtı gösterilerin dış kaynaklı Türkiye'nin gelişimine engel olma isteminden kaynaklandığına ilişkin iddiaya da, "Bu gösteriler iç güçlerin işidir. Hiçbir zaman bizlerle böyle bir bağ kurulamaz" dedi. Yeşil, nükleer santral

konusunda olduğu gibi, TMMOB'ye bağlı odaların Soma ve Ermenek'te de yoğun bir kamuoyunu doğru bilgilendirme görevini yerine getirdiğini anlatırken, bu nedenle odalara müdahale edilmeye çalışıldığını anlattı. Torba Yasa içinde TMMOB Yasası'na yapılmak istenen müdahale ile bugüne kadar seçimlerle ele geçiremedikleri odaların seçim sistemlerinin nispi temsille değiştirilmek istendiğini aktardı. Yeşil, odaların mesleki denetim yetkilerinin kaldırılmak istendiğini de kaydetti.

TMMOB Hukuk Müşaviri Nurten Çağlar Yakış, bu konuda da 4 maddelik bir düzenleme ile il odaları örgütlenmesinin getirilmek istendiğini, 25 kişi biraraya gelerek istediği zaman oda kuracağını, tüm işlemlerin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı onayına gönderileceğini anlattı. Çağlar Yakış, söz konusu düzenleme girişimini TMMOB ve odalarını "Bakanlığın kadrosuz elemanlarına dönüştürme operasyonu" olarak nitelendirdi.

Elektrik Kesintisi Uyarısı

EMO Enerji Birim Koordinatörü Olgun Sakarya ise, bu yılın kış aylarında olası bir doğalgaz arz sıkıntısı nedeniyle elektrik kesintileri beklediklerine ilişkin kaygısını paylaştı. 7 Aralık 2014 itibarıyla yılbaşından bu yana dışa bağımlılığın yüzde 63.5'e kadar çıktığını açıklayan Sakarya, "Doğalgaz arzında bir sıkıntı yaşanması halinde elektrik kesintileri ve arıza gezdirme şeklinde kesintilerin gündeme geleceği endişemizi dile getirmek isterim" dedi.

Maden Faciaları Mevzuatla Engellenemez

Madencilik alanındaki faciaların değiştirilen kanun ve yönetmeliklerle önlenip önlenemeyeceğine ilişkin soru üzerine söz alan MadenMO Yönetim Kurulu Başkanı Ayhan Yüksel, Soma ve Ermenek felaketlerinin "sistemin kurumlarıyla mevzuatlarıyla tüm yönleriyle çöktüğünü gösterdiğini" söyledi. "Sorun mevzuattan çok uygulamada" diyen Yüksel, Soma ve Ermenek sonrası gündeme gelen düzenlemelerde kazaları önleyecek düzenlemeler olmadığını anlatırken, son gündeme getirilen düzenleme ile tek yetkilendirilmiş

kuruluş olan Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nün yaptığı denetim işinin de taşeronla bırakılmak istendiğine dikkat çekti. Yüksel, Başbakanlık tarafından yayımlanan genelge ile madencilik sektörünün Başbakanlığa bağlandığını, burada amacın sektörde el değişimini sağlamak olduğunu anlattı. Ayhan Yüksel, "Soma'nın milat olması için devletin biraraya gelerek sistemsel çözümler üretilmelidir. Yoksa ILO'nun 176. Maddesi'nin imzalanması da çözüm olmaz. Bu anlayış değişmedikçe çözüm olmayacaktır" dedi. Yüksel, 3 tip taşeronluk olduğunu, bunlardan uzmanlık ve kapasiteye dayalı taşeronluk sistemlerinin bütün dünyada uygulandığını, ancak Türkiye gibi az gelişmiş ülkelerde ekonomik taşeronluk yaptırıldığını, Türkiye'deki taşeronluk sisteminin yüzde 95'inin de bu kapsamda olduğunu açıkladı. Mütteselsil sorumluluk kavramının yeni olmadığını, zaten var olduğunu kaydeden Yüksel, "Hukuk işleseydi zaten TKİ ve TTK bu anlaşmaları yapamazdı. Hukuk işleseydi mütteselsil yükümlülükleri nedeniyle kıdem tazminatlarını da ödemek zorunda kalırlardı" diye konuştu.

Maden İşverenlerine Af Geliyor

TMMOB Hukuk Müşaviri Nurten Çağlar Yakış da, işçi sağlığı ve güvenliği tartışmaları yapılırken 2012 yılında Türkiye'de her bir dakikada 3 kişi ölürken, bugün 7 kişinin öldüğüne dikkat çekti. Çağlar Yakış, hükümetin maden işverenlerine yönelik af getiren düzenleme arayışlarını da eleştirdi.

Enerji ve Hukuk Sempozyumu'ndan Çıkarılmalar

Basın toplantısında dağıtılan Avukat Prof. Dr. Necdet Basa ve Necdet Pamir'in derlemesiyle hazırlanan "Enerji ve Hukuk Sempozyumu" kitabında ise sempozyumdaki temel saptamalar ve sorunlar ayrı bir bölüm halinde ayrıntılı olarak inceleniyor. Çözüm önerilerinin de enerjinin alt başlıkları halinde tek tek ortaya konulduğu raporda, Enerji ve Hukuk Sempozyumu'nda Türkiye Barolar Birliği Başkanı Metin Feyzioğlu'nun yaptığı açılış konuşması ve sempozyum sonuç bildirgesi yer alıyor. ■

